

“Altın Damarı”, Yanan Günışığı ve Ay Vadisi’nde Jack London’ın ekolojik düşüncesinin gelişimi¹

Jingbi Shi²

Çeviri: Hamit Ölcer³

Derin ekoloji ilkeleri

Edebiyat, derin ekoloji prensiplerine dayalı eko-eleştirel yaklaşımlar arasındaki pek çok yaklaşım içinden okunabilir. Derin ekoloji kuramcıları ekolojiyi etik ile birleştirerek insanoğlunun doğayı tahrip etmesini dizginler. 1972’de Norveçli filozof Arne Naess, çok geçmeden Bill Devall, George Sessions ve diğerleri gibi Kuzey Amerika derin ekoloji destekçileri tarafından popülerleştirilen “Derin Ekoloji Hareketi” terimi türetilir. Derin ekoloji hareketinin kalbi, ilkin Arne Naess ve George Sessions tarafından 1984’te dile getirilen sekiz maddeli platform ilkeleridir. Platformun ilkeleri, ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplum yaratmak isteyen herkes arasında birliğin temeli olmayı amaçlar. Platform ilkelerinin en son versiyonu aşağıdaki gibidir.

1. Bütün canlıların içsel bir değeri vardır.
2. Yaşamın zenginliğinin ve çeşitliliğinin içsel bir değeri vardır.
3. Hayati ihtiyaçları karşılamak dışında insanoğlunun bu çeşitliliği ve bu zenginliği azaltma hakkına sahip değildir.
4. Daha az sayıda olsalardı insanlar için daha iyi, diğer canlılar için de daha iyi olacaktı.
5. Günümüzde çeşitli ekosistemlerdeki insan müdahalesinin kapsamı ve doğası sürdürülebilir değildir ve sürdürülemezlik giderek artmaktadır.
6. Kararlı düzelmeye kayda değer bir değişimi gerektirir: Toplumsal, ekonomik, teknolojik ve ideolojik.
7. İdeolojik bir değişim, aslında yükseltilmiş bir yaşam standardından ziyade daha iyi bir yaşam kalitesini keşfetmeyi gerektirecektir.
8. Yukarıda belirtilen hususları kabul edenler, gerekli değişikliklerin gerçekleştirilmesine doğrudan ya da dolaylı olarak katkıda bulunmaya çaba sarf etmelidirler.¹

Derin ekoloji kuramının felsefi kökleri Lao Tzu gibi bazı Taoist’lere ya da Batı’daki Pisagorcular’a kadar Batı ve Doğu’daki pek çok yazarda izi sürülebilir. Kuzey Amerika’da, Henry David Thoreau, Aldo Leopold, Rachel Carson ve diğerleri gibi yazarların eko-merkezciliği derin ekoloji hareketini beslemiştir. Derin ekolojinin eko-merkezciliği savunduğu ve ekolojik sorunların ana nedeni olarak insan merkezliliğine ya da insan merkezliliğine büyük bir ekolojik sorun olarak odaklandığı açıktır. Şimdiye kadar derin ekoloji kuramı Batılı çevre etiğinin vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Dahası, derin ekoloji kuramı “eko-eleştirelinin uygulayıcılarının birçoğu için merkezi”² olmuştur. Açıkçası bir derin ekoloji yaklaşımının etiği günümüzde gereklidir, çünkü insanlar artık küresel ölçekte doğanın bütünlüğünü, çeşitliliğini ve istikrarını yok etme gücüne sahiptir.

London, zamanında “derin ekoloji ilkelerini” duymamış olsa da onun ekolojik düşüncesi o kadar çağdaş ki derin ekoloji ilkeleriyle tutarlıdır. Bu nedenle mevcut çalışma, derin ekolojik anlayışlara ve ilkelere dayanan bir eko-eleştirel çalışmasıdır.

¹Shi, J. (2008). The Development of Jack London’s Ecological Thought in “All Gold Canyon,” Burning Daylight, and The Valley of the Moon. *The Trumpeter*, 24(1), 87-115.

² Foreign Language Department at Nanjing University of Science & Technology, China.

³ Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı,
E-posta: hamitolcer@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1418-4237

“Altın Damarı”nda yeni uyanan ekolojik bilinç

“Altın Damarı”, huzurlu, cennetimsi güzelliği olan bir arazinin altın arayışındaki yıkıcı, doğal kaynağa yönelmiş kovuk madencisi Bill adlı kişi tarafından paramparça edilmesiyle yola çıkar. İnsanın altın açgözlülüğü yalnızca tahrip edilmiş bir yamaçla değil, aynı zamanda Bill ve başka bir altın avcısı arasındaki mücadeleyle de sonuçlanır. Eğer eko-eleştirel bir perspektiften okumazsak, öykü, görünüşte altın için iki kovuk madencisi arasında beklenmeyen mücadele hakkındaki başka bir mizahi macera öyküsüdür.

“Altın Damarı”nda London, yalnızca kariyerinde ilk defa açgözlülüğün ve hırsın ekosistemle çatıştığını fark etmekle kalmaz, aynı zamanda doğa için etik bir kaygı da geliştirmeye başlar. Earle Labor’un sözleriyle, hikâyeye “yeni uyanmış ekolojik bilinci gösterir. Onun Alaska hikâyelerinde böyle bir endişenin çok az kanıtı vardı”.³ London’ın ekolojik bilinci, ilkin huzurlu vadi ile Bill adlı bir kovuk madencisinin gürültülü eyleminin zıt betimlemeleri içinde gösterilir.

London, lirik bir biçimde, hayvanların, bitkilerin ve onların fiziksel çevrelerinin mükemmel bir uyum içinde olduğu sağlıklı bir ekosistem sunan ilk yedi paragrafta vadinin güzelliğini ve huzurunu betimler. Yine de altın arayıcısı Bill, vadiye zorla girdiğinde mekânın uyumu “uçup gider”.⁴ Yaptığı gürültü sükûneti bozar, endişe ve gerginlik hissi uyandırır. Uykulu geyik, korku ile kaçır, kelebekler ve arılar gibi diğer canlılar da kaybolur. “Mekânın ruhunun huzuru ve sakinliğiyle geri gelmesi için çok az umut olduğu” görülmektedir “çünkü kesik tempolu caz müziğiyle yükselen insanın sesi istila edilen vadiye hâkim olmayı sürdürmektedir”.⁵ London’ın açılış paragraflarında ima ettiği şey insanlığın, doğanın uyumu için bir tehdit olabileceğidir.

Daha sonra Bill ve doğa arasındaki ikili zıt ilişkiyi vurgulamak için London, altın kovuğun yerini bulmak için çiçekle kaplı bir yamacı araştıran Bill’in gözündeki ifadeyi tasvir etmede bir benzetme kullanır. “Gözünde bir merak vardı, yeni uyanmış ve parlıyordu. Sevinçten uçan bir duygusu ve avının taze kokusunu alan bir avcı hayvanınıninkine benzer bir heyecanı vardı”.⁶ Bill’in güzel yamaca estetik olmayan maddi bir değer verdiği açıktır. Tepe, olduğu şey olarak değil; sunabileceği şey olarak görünür. Onun doğaya karşı sömürücü tutumu, insanlığın ve doğanın karşıtlığını teşkil eder. Bill’in durumunda, insan/doğa karşıtlığı, bir avcı/oyun ilişkisi biçimini alır. Yani London, Bill’i yırtıcı ve fatih, doğayı av ve kurban olarak resmeder.

London, Bill’in doğadan ayrılmasını daha fazla açıklamak için Bill’i betimleyen “arzu” ve “ateş” kelimelerini seçer. Bir başka sahnede Bill, çamur içindeki altın lekelerini sayar ve London “Mavi gözleri arzuya parlıyordu” diye yazar.⁷ Bill’in altın kazdığı başka bir sahnede, London şöyle betimler: “Onun içinde bir ateş büyüyor gibiydi, terazinin artan zenginliği bile bu ateşi dindiremiyordu”.⁸ Bill’in altın kovuğun keşfini amaçlamak için eğimli tepeye “tarif edilemez sayıda”⁹ derin oyuk kazdığı başka bir sahnede London, okuyuculara çevrenin “yıkımının” daha derin nedeninin insanın açgözlülüğü olduğunu hatırlatmak adına “ateşli” ve “arzuyu” tekrarlar.

Ateşli bir arzuyla ağrıyan bir sırt ve sertleşen kaslarıyla, yumuşak kırmızı toprağı kürekle oyarak ezen adam, tepeye tırmandı. Ondan önce pürüzsüz bir yamaç vardı, çiçeklerle birlikte parlardı ve nefesleriyle tatlıydılar. Arkasında bir yıkım vardı. Tepenin pürüzsüz derisinde korkunç bir patlama gibi görünüyordu. Onun yavaş ilerlemesi, çok berbat bir sümüklü böceğin izine benziyordu.¹⁰

Bu paragrafta, sadece “ateşli” ve “arzu”nun tekrarı bu hikâyenin konusunu vurgulamakla kalmaz, karşılaştırma da aynı amaca hizmet eder. London’ın, Bill’in yıkıcı davranışlarına yönelik eleştirisi, ondan önceki kazılmamış yamaç ile onun ardından tahrip olmuş olanın karşıtlığı içinde açıkça gösterilmektedir. Dahası, paragrafın sonundaki iki canlı benzetme London’ın insan maddeciliğinin zararlı sonucuna olan duyarlılığını ve insanın ekolojik bilinç eksikliğinden dolayı öfkesini göstermektedir. Bill’in açgözlü dürtüsünün dünyayı sömürmesi, insanoğlunun doğadan üstün olduğu ve doğanın yalnızca insan

kullanımına kaynak sağlamak için var olduğu yolundaki yanlış yönlendirilmiş değerlerden büyüyen bir şiddet biçimidir.

İnsanlığın açgözlülüğünün çevreye bir tehdit oluşturduğu temasını vurgulamayı amaçlayan London, başka bir kovuk madencisinin altın uğruna Bill'e saldırma anını dramatize etmek için hikâyenin sonuna doğru bir sahne daha ekler. Tabanca ile oluşan sağır edici patlama vadiyi daha da bozar ve madencinin ölümü barış ruhunu zedeler. Ufak çapta, London'ın sahnesi, ekosistem için yıkıcı, hatta günümüz dünyasındaki ölümcül olan savaş gücüne benzer. Günümüzde hırs yönelimli madencilik ve kâr yönelimli savaşlar bir açıdan daha da karanlık bir ekolojik krize yol açacak en yıkıcı faktörlerden ikisidir. London'ın, insanlığın açgözlü arzusu ve çevresel kriz arasındaki neden-sonuç ilişkisine dair farkındalığı zamanının ötesindedir. Şimdi bile, yirmi birinci yüzyılda baskın dünya görüşü, doğanın sadece insanlığın arzularını tatmin etmek için bir malzeme kaynağı olarak önemli olduğudur. Avcı/toplayıcı toplumların yok olmasıyla birlikte Batı kültürleri varlıklarının doğal dünyaya bağlı olduğu duygusunu yitirmeye başladılar. Hıristiyan kültürleri, tanrılarının kendileri için sınırsız kaynak sağladığına, muhtemelen tanrılarının yeryüzündeki gözde canlılarına ve daha sonraki bilimsel gelişmelere bu dünya görüşünün yardım ettiğine inanıyorlardı. Fakat eğer Jack London'ın zamanında insanlar, ağaçları yaktıkları, dağları düzleştirdikleri ve vahşi hayvanları katlettikleri gibi davranmışlarsa modern nesiller neredeyse doğaya sadece kaynakları için değer vermekten daha iyi değildir. Yirmi üç yüzyıl önce “İnsanlığın açgözlülüğü doymak bilmezdir”¹¹ diye yazan Aristoteles, kısmen yanlış yönlendirilmiş dünya görüşünün son bulmasının neden zor olduğunu ve hâlâ ekolojik krize yol açtığını açıklamaktadır. Bu tür yanlış yönlendirilmiş değerler Wieland'ın ileri sürdüğü gibi ciddi ekolojik sorunlara neden olmaktadır.

Kısa vadeli hedeflerimiz için doğayı düşüncesizce sömürdük ve dünyayı zehirlenme ve onu tüm kaynaklarından soyma sürecinde, soluduğumuz havayı ve içtiğimiz suyu kirlettik. Bitkilerin ve hayvanların neslini tükettik ve dünyanın parsellerini muhtemelen atıkları içinde boğulacağı beton çöllere dönüştürdük.¹²

Bununla birlikte, London'ın hikâyesinde altınıyla birlikte zaferle ayrılan Bill'in ardından vadi, insanlığın istilasının yıkımından sonra yeniden canlanmaya ve toparlanmaya başlar.

Sessizlik sayesinde mekânın ruhu tekrar emekledi. Dere bir kez daha uyukladı ve fısıldadı; dağ arılarının uğultusu uyuklu bir şekilde vızıldadı. Koku yüklü havadan aşağıya doğru, pamuk ağaçlarının karlı tüyleri dalgalandı. Kelebekler ağaçların arasına girip çıktılar ve her şeyden önce sessiz güneş ışığı kızgınca parladı.¹³

Yine de London, yok edilen yamacı kafasından atamaz. Yeni uyanmış ekolojik bilincinin altını çizmek için hikâyeyi şu cümleyle bitirir: “Çayırda yalnızca toynak izleri ve mekânın huzurunu bozan ve akıp giden hayatın gürültülü izlerinin işaretlendiği yarılmış yamaç kaldı”.¹⁴

London, insanın açgözlülüğünün ekosistemle olan çatışmasını içeren sorunla nasıl başa çıkılacağını başka bir romanı olan *Yanan Gün Işığı* ile yazdı.

***Yanan Günışığı*'nda ekolojik benlik arayışı**

Yanan Gün Işığı (1910) kısmen otobiyografiktir ve London'ın hayatının son on yılını (1905-1916) yaşamış olduğu Sonoma Vadisi'nde (ayrıca Ay Vadisi olarak da bilinir) yer alır. Kitap, kahramanı Elam Harnish'in büyük bir servet kazandığı Kuzey Kutbu'nda başlar. Büyük servetle Elam, fethetmek için yeni alanlar aradığı şehirlere doğru gider. Bununla birlikte yeni alanlardaki finansörler onu servetinden dolayı dolandırır. İş yaptığı sırada kurtlar sofrasında dersini alınca o da çakal oluverir. Şehirdeki yaşam tarzı, onu yalnızca ruhsuz bir adama dönüştürmekle kalmaz, aynı zamanda onun sağlığını ve güzel görünümünü de yok eder. Hikâye, doğayla getirilen yeniden doğuşun ve Dede Mason adındaki bir kadından sonra Elam'ın doğa ile uyumlu olarak yaşamıyla biter.

Bu yüzden, romanın popülaritesi büyük ölçüde macera, kirliliğin anlaşmaları ve aşk hikâyesinden oluşan sevimli bileşiminden dolayı gibi görünmektedir. Bununla birlikte, aşağıdaki analiz Elam'ın, çağdaş filozofların "ekolojik benlik" olarak atıfta bulunduğu arayışı keşfeden ekolojik bir okumayı geliştirmektedir. "Ekolojik benlik" Arne Naess tarafından kullanılan bir terimdir. Naess'in gördüğü gibi, çevresel krizi hafifletmek isteyen birçoğumuz bunu ekolojik açıdan kendi kişisel temelli felsefemize ya da *ekosofiyeye* dayanarak yapacağız. Bir ekoloji, ekolojik açıdan akıllı biçimde yaşamaya adanmış bir yaşam tarzıdır. Naess'in kendi kişisel ekoloji örneği onun nihai kuralının Benliği gerçekleştirmedeki Ekoloji T'dir. Benliği gerçekleştirmede büyük harfle yazılan "Benlik", "ekolojik benliğe" gönderme yapar. Onu daha küçük ego benliğinden ayırt etmek için *benliği* büyük harfle yazar. Naess'in açıkladığı gibi,

Geleneksel açıdan, benliğin olgunluğunun üç aşamada geliştiği düşünülmektedir: Ego sosyal benliğe (ego dahil) ve sosyal benlikten metafizik bir benliğe (sosyal benlik dahil). Fakat bu benliğin olgunluğu anlayışında Doğa, büyük ölçüde dışlanmıştır. Yakın çevremiz, evimiz (çocuk olarak ait olduğumuz yer) ve insan olmayan canlı varlıklarla özdeşleşmemiz büyük ölçüde göz ardı edilmiştir. Bu nedenle, belki de ilk kez, ekolojik benlik kavramını varsayımsal olarak tanıtırım.¹⁵

Benliğin farkındalığına ulaşmak için, Naess'in bakış açısında, bir kişi yalnızca kendi egosunu değil, ya da yalnızca bir kişinin ailesini ve insanlığı değil, aynı zamanda insan olmayan yaşayan doğayı da seven, tüm doğa ile genişletilmiş bir özdeşleşmeye doğru gider. Naess'in "ekolojik benlik" kavramı London'ın kahramanı Elam'ın *Yanan Günışığı*'ndaki kariyerini takip ederken aklında neler olduğunu en iyi şekilde açıklar.

Romanın ilk üçte birinde London, "Altın Damarı"ndaki insanın açgözlü arzusu ile doğal çevre arasındaki çatışmasını yeniden sunar. Bu kısım, dehşet sayıda altın avcılarının doğal düzeni ihlal ettiği kuzeyde başlar. "Altı bin kişi 1897 kışını Dawson'da geçirdi, geçitlerin dışında yüz bin kişinin baharı beklediği bildirilince derelerde çalışma hızlandı"¹⁶ "1898'de altmış bin adam Klondike'taydı".¹⁷ Yine kuzey, açgözlü dürtüye sahip altın avcılarının maruz kalır. Sayısız oyukların açıldığı tepeler, ağaçsız hale gelir ve tepelere kutup karları yağsa bile onları örtmeyecek ve hatta hava kirliliği oluşacaktır.

Büyük bir yıkım sahnesiydi. Tepelerin zirvelerine kadar ağaçlar budanmıştı ve çıplak tarafları, kar örtüsünün bile gizleyemeyeceği kadar boynuzlanmanın ve delinmenin belirtilerini gösteriyordu... Bir duman örtüsü vadileri doldurdu ve gri günü melankolik alacakaranlığa çevirdi. Duman karın içindeki binlerce oyuktan çıkıyordu, ana kayanın derinliklerinde, donmuş çukurun ve çakılın içinde, adamlar emekleyerek tırmıkladılar, kazıdılar ve donmayı kontrol etmek için daha fazla ateş yaktilar. Burada ve orada, yeni millerin başladığı yerlerde, bu yangınlar kızıl bir biçimde alev aldı. Bahar temizliğinin enkazı her yerde ortaya çıktı -bent kapağı kutu yığınları, yükseltilmiş kanalların bölümleri, büyük su çarkları- hepsi altınla kafayı bozmuş adamlar ordusunun bir enkazıydı.¹⁸

Bu "dumanlı cehennemde"¹⁹ insanlık, şiddetli yıkıcı güç ve doğa çaresiz kurbandır. Aşırı soğuk bile insanın altın arzusunu yenemez. Açgözlülüğün, doğal kaynakların aşırı sömürülmesine ve çevresel bozulmaya yol açmasında büyük bir itici güç olabileceği açıktır. Altın avcılarının müdahalesi ile yalnızca manzara harap olmakla kalmaz aynı zamanda canlı varlıklar da kurban olur. Madencilerin gözünde kar tavşanları, geyikler, sincaplar ve benzeri insan olmayan varlıklar sadece yiyecek içindir. Madenciler, kuzeyi öyle bir boyutta tahrip ediyorlardı ki sadece bir ya da iki yıl içinde eskiden bol miktarda bulunan hayvan artık yok olmuştu.

Hayvan yaşamında olağandışı bir canlı azlığı vardı. Onlar nadir aralıklarla bir kar tavşanı ya da bir as kürkü izini tesadüfen buldular fakat esasında tüm yaşam topraktan uçup gitmiş gibi görünüyordu. Bu, onlar için bilinmeyen bir durum değildi çünkü tüm deneyimleriyle bir zamanlar, bir yıl ya da iki ya da üç yıl sonrasında geniş avlanma imkânı olan bölgeyi baştan başa gezmişlerdi.²⁰

Kuzey, insanoğlu için çok soğuk olmasına rağmen kendi yerli türleri için mükemmel bir yaşam alanıdır. London'ın kır manzarası ve çevreye olan zarif hassasiyeti sadece bize hasarlı sahneyi değil, aynı zamanda doğanın güzelliğini ve biyolojik çeşitliliğini de dile getirmektedir.

London, kuzeye ilişkin en iyi betimlerinden birkaçını sunar. Kuzeyin eşsiz güzelliği etkileyicidir: Karla kaplı boş arazi, donmuş dereler ve nehirler, ladin ve köknar ormanları, özellikle de kuzey ışıklarının soğuk parıltıları gökyüzünde sakince parıldıyor. Uzun kutup gecesinin betimlemesi, içten gelen bir şiir akımının etkisini ortaya çıkarır, “kuzey ışıkları üstte alev alev yandı, yıldızlar büyük soğukta sıçradı ve dans etti”²¹ gibi. Güzelliğinin yanı sıra, bölgenin biyolojik çeşitliliği de unutulmazdır. Kar tavşanları, as kürkü, geyikler, sansarlar, sincaplar, vaşak, som balığı ve kel yüzlü boz ayılar gibi hayvanlar, özellikle geyik, kuzeyde boldur. Bu hayvanlar, yosun, söğüt, çam ve ladin gibi bitkilerin yanı sıra dereler, çakıl taşları, nehirler ve tundrayla birlikte tüm bunlar sadece güzelliği açısından değil aynı zamanda istikrarı ve biyo-çeşitliliği açısından da dikkat çeken doğal bir düzen içinde hem canlı hem de cansız varlıkların bir arada var olduğu mükemmel bir dünyayı oluştururlar. Kuzeydeki hem canlılar hem de cansızlar, uzun evrimsel gelişim döneminde ekolojik olarak dengeli bir topluluk oluşturmaktadırlar. Birbirlerine uyum gösterirler ve bağlanırlar. Kuzeydeki ekosistem, insan türlerine ya da insan toplumlarına yararlılığından bağımsız olarak kendi değerlerine sahiptir. Bu nedenle, insanoğlunun kendi açgözlü arzularına göre tahrip etme hakkı yoktur. Yine de altın arzusu tarafından yönlendirilen altın avcıları ekosistemi tereddüt etmeden altüst ederler ve böylece ekolojik dengeyi bozarlar, yerli hayvanların yok olması gibi endişe verici hasara neden olurlar -London’ın ifadesiyle, “hayvan yaşamının olağandışı bir yokluğu”²².

Genel olarak madenciler tarafından yapılan hasarın betimlenmesinden başka London, yoğun arzusu olan bir adam olarak ifade edilen Elam’ın zararlı davranışlarına odaklanmaktadır. “Onda üstünlük arzusu güçlüydü ve hepsi kendileriyle, adamlarla ya da bir kumar oyununda talihle güreşiyorlardı”²³. Son derece güçlü arzu ve kontrol duygusu onu diğer altın avcısı arkadaşlarından daha yıkıcı bir güç yapar. Üstünlük için güçlü arzusuyla yönlendirilen Elam, başarılarını büyük ölçüde genişletmenin gerekli olduğunu hisseder. Herhangi bir sınırlama olmaksızın arzusunu tatmin etmek için doğanın kendisine zarar verse bile onu engelleyen her şeye saldırmak ister. Buradaki durum Elam’ın Kuzey Kutbu’nda bir metropol inşa etme tutkusudur. Hayalinde vapur inişlerini, kereste fabrikasını ve depo yerlerini, büyük ticaret mağazalarını, salonları, dans salonlarını ve madencilerin kütük kabinlerinin uzun sokaklarını, tek kelimeyle uzak bir madencilik şehrinin ihtiyacı olan her şeyi görüyordu. Kuzeyde şehrin gelişmesine katkıda bulunur ve onun projeye yaptığı yatırımda büyük para kazanır. Örneğin, yakında gelecek olan binlerce altın arayıcısı için Dawson’da kütük kabini inşa etmede büyük bir servet kazanma şansını öngörür. Bu nedenle kereste ve kereste fabrikası satın alır ve onları gece gündüz çalışır hale getirir. Dawson kasabası hızla büyüdükçe Elam, kütük kabinlerinin satışından büyük miktarda para kazanır.

Sahip olduğu şey gerekenden çok daha fazla olsa da daha fazlasını ister. “Yeni yolda gücün tadını almıştı. Bu, onda bir şehvete dönüşmüştü. Alaska’nın en zengin madencisi, hâlâ daha da zengin olmak istiyordu”²⁴. Daha fazla para arzusu dürtüsüyle Ophir’in vahşi doğasını değiştirmeye başlar. Bir baraj gölü kurar; büyük bir ahşap boru inşa eder: Elektrik santralleri diker. Sonunda, Elam, geyik için bir cennet olan “büyük geyik otlaklarını” bir maden kasabasından başka bir şeye dönüştürmez. Elam, madencilik bölgesini ve tüm tesislerini satarak bir milyon kâr elde eder ve aynı zamanda geyikler yaşam alanlarından yoksun bırakılır.

Bir kaynak odaklı olan Elam, insanın doğayı kendi yararına şekillendirme ayrıcalığı olmadığını fark etmez. Bu değişikliğin çok sayıda kereste standının tüketildiği ve sayısız av hayvanının yaşam alanlarını kaybettiği tüm ekosistem için ne anlama geldiğini fark etmez. Bu yüzden Elam, yaptığı şeyden dolayı suçluluk hissetmez. Bunun yerine kendisini, güçlü iktidarıyla büyülenmiş hisseder ve “Klondike’in Kralı” olarak görmekten gurur duyar... Kereste Baronu ve Stampedes Prensi”²⁵. Başka bir deyişle doğanın fatihi olarak kendi imajıyla gurur duyar.

Servetini topraktan koparıp, ekosistemin kutsallığına saygısızlık eden ve tahrip edilmesine neden olan Elam, başka bir tehlikeli girişim başlatmak için şehirlere doğru hareket

eder. Elam'ı onların "kaptanı" olarak gören madenciler,²⁶ şüphesiz kahramanlarının yolunu takip edecek ve doğayı fethetmeye devam edecekler. Böylece romanın ilk üçte biri sona erer.

Yukarıda tartışılan şeylerden, Elam'ın Kuzey Kutbu'ndaki macera temasının, Bill'in güzel vadideki temasına benzediğini görebiliriz: Açgözlü arzu ve tahrip edilmiş doğa. Tek fark hasarın boyutunda yatmaktadır. *Yanan Günışığı*'nda binlerce altın avcısının doğaya zarar verdiği şey kuzeyin tamamı iken; "Altın Damarı"nda, yok edici bir madenci ve yok edilen şey bir tepenin yamacıdır.

Bill'in değişmeksizin devam etmesinin aksine, Elam değişime açık bir karakterdir. Doğaya karşı tutumu, yozlaşmış şehirde bir kayıp hissini çektikten sonra zamanla değişir. Dolayısıyla, şehirlerde takip eden girişim esas olarak Elam'ın manevi geçişiyle ilgilidir. İş dünyasında, servetini biriktirmekle meşguldür. Yine de kirliliğe savaşları Elam'ı zalim ve acımasız bir adama dönüştürür. "Adamlar ondan korkuyorlardı. O bir savaşçı, bir zebani, bir kaplan olarak bilinirdi".²⁷ Kuzeyde kazandığı servetini üç katına çıkarırsa da yabancılaşmış Elam, acı ve kayıp duygusu hisseder. Şehvet, daha büyük servet yüzünden organik doğanın günlük yaşamın bir parçası olmaktan çıktığı yozlaşmış şehirdeki Elam'ı tuzağa düşürür. O, doğal olmayan şehir yaşamından yorulur ve doğa ile doğrudan teması kaçırmaya başlar. Elam, insanoğlunun ruhlarını tatmin edebilmesi için doğada mekânların olması gerektiğini, tek başına yiyecek ve içeceğin yeterli olmadığını anlar. Bu nedenle Elam, şifa için doğayı keşfetmeye başlar.

Daha sonra bir hafta sonu, ağır, bunalımlı şehirden ve onun yollarından bıktığını hissederek hayatında önemli bir rol oynayacak olan bir hevesin dürtüsüne uydu. Nedeni, şehirden çıkıp kır havası kokusu ve manzara değişikliği arzusuydu".²⁸

Elam için "Esasen şehrin kalabalıklaşmasındaki değişim tatmin ediciydi".²⁹ Paragraftan sonraki paragrafta, vadinin betimlemesi "Altın Damarı"nda şehirle doludur. Elam, onun işinin neredeyse doğanın çok güzel olduğunu unutmamasına neden olduğu için dehşete kapıldığını hisseder. Bozuk şehir hayatı, onun gündelik hayatına zarar verir ve o, bu nedenle geçmişte olduğu gibi özgür doğada zengin deneyimlere sahip olmaya daha az sahip olur. Vadideki güzel manzaraya baktığında, çok fazla dünyevi arzusunun onu doğal dünyadan izole ettiğinin farkına varır. Temiz havadan, tarlakuşlarının şarkısından ve benzerlerinden keyif aldığı o, kusurlarını bile hatırlamaz. Bu kez özgür doğadaki zengin deneyimleri onun olgunluğuna katkıda bulunur. Vadide Elam, ekolojik benliğinin gerçekleşmesi için ilk adımını atar. Cömert Sonoma Vadisi'nde Elam'ın sevinci muazzamdır. Hayatında hiç bu kadar mutlu hissetmemiş gibi görünür. Vahşi doğa ile ilgili tüm deneyimleri canlanır. Elam, her şeyle yakından ilgilenir. Derin ekoloji hareketinin peygamberi Thoreau gibi Elam, küçük şeylerde büyük bir coşkunluk hisseder: Yosun, ökseotu demetleri, odun faresi, su teresi, kelebekler ve kızıl tepeli ağaçkakan "gagalamayla sonlandırdı ve keşif yapmak için başını bir tarafa eğdi".³⁰ Elam'ın küçük şeylere olan ilgisi, doğaya olan sevgisinin içtenliğini yansıtır.

Elam'ın gözünde doğa, şimdi sadece ekonomik değeri açısından değil aynı zamanda dini değeri açısından, yani kişinin ruhunu temizleme gücü için de değerlidir. Burada doğa fethedilecek alan değil, ibadet edilecek bir kilisedir. Elam, yüce ağaçların katedral nefinde yetişen vahşi bir Kaliforniya zambağını keşfettiğinde belirgindir. Zambağa bakarak:

Şapkasını neredeyse belirsiz bir dini duyguyla çıkardı. Bu farklıydı. Burada hor görmeye ve kötülüğe yer yoktu. Bu, temiz ve taze ve güzeldi -saygı duyabileceği bir şeydi. Kilise gibiydi. Atmosfer kutsal olanın sakinliğiydi. Burada insan soylu şeylerin açığa çıktığını hissetti.³¹

Elam, zambak tarafından o kadar etkilenmiştir ki artık kendini ruhsal açıdan arınmış ve canlanmış hisseder. Açıkçası, doğanın cazibesi bozuk ruhuna nüfuz ederek onun içinde bir huşu ve saygı duygusuna neden olur.

Tek kelimeyle bu gezide doğa ile samimi temas Elam'ı "tek başına kendisiyle ve tüm dünyayla barış içinde" hissettirir.³² O, doğayla ve organik bütünlük duygusuyla özdeşleşir, yani doğal dünya ile derin bir akrabalık ve daha derin benlikle bağlantılılık duygusu hisseder.

Doğayla olan bu temasla Elam, dünyaya yeni açılardan bakmaya başlar. O, doğaya saygı duymak ve sadeliğe değer vermek için gelişir. Şehir hayatının ne kadar iğrenç, cimri ve kötü niyetli olduğunu fark eder ve doğaya dönüş çağrısını hisseder ve düşünmeye yardım edemez: “Böyle bir yere yerleşeceğim ve şehrin canı cehennemde gidebilir”.³³

Vadiye doğru vahşi yolculuk London’ın, Elam’ın ekolojik bilinç geliştirmesi için ayarladığı bir yöntemdir. Diğer düzenleme bir kadının rehberliğidir. Elam’ın ruhsal reformu, vadiye yapılan geziyle başlarken, Dede Mason adında bir kadın tarafından tamamlanır. Dede Mason, doğanın bir somut hali olarak yaratılır. “O, sade olanı ve dışarıyı, atları, tepeleri, güneş ışığını ve çiçekleri sevdi”.³⁴ Dahası, doğanın ve doğa hakkındaki bilgisinin Elam’a fayda sağlayacağını da bilirdi.

Ona (Elam) tüm meşe çeşitlerini gösteren, onu kocayemiş ağacı ve funda ile tanıştıran, ona bitmeyen kır çiçeklerini, çalıları ve eğrelti otlarının isimlerini, alışkanlıklarını ve doğal ortamlarını öğreten bir rehberdir... Ayrıca onun aracılığıyla o (Elam) daha yakın bir anlayış ve doğanın daha keskin bir takdiri için gelir.³⁵

Asil doğası ve keskin kavrayışı ile Dede, Elam’a mutsuzluğunun temel nedeninin onun artan servet arzusu olduğunu belirtir. “Tüm bunları yapan, paran ve seni liderlik etmeye zorlayan hayattır”.³⁶ Dede’nin sözleri Elam’ın zihninde yer eder. Onun eleştirisi aklından çıkmayan Elam, iç gözlemci bir durum alır ve “zenginliğin birikiminin... aynı zamanda sefaletin, ıstırabın, köleliğin, cehaletin, vahşiliğin, zihinsel itibarsızlığın birikimi”³⁷ olduğunu farkına varır. Bu yüzden, sonunda Dede’nin daha fazla güç ve maddi şeylerin daha büyük mutluluğa eşit olmadığı görüşünü kabul eder. Elam, Dede’yi yalnızca onun gibi doğayı sevdiği için değil aynı zamanda servet arzusu olmayan bir kadın olduğu için de sever. Daha da önemlisi, bilgeliği olan bir kadın olarak ona saygı duyar. Bütün bunlar Dede’nin rehberliğini isteyerek kabul etmesine katkıda bulunur. Kadınlara karşı yeni tutumunun eski kadın fikirleriyle keskin bir tezat oluşturduğuna dikkat çekilmelidir: “Kadın, oyuncak; kadın, acımasız kadın”³⁸ gibi.

Elam, sonunda servetini verir, iktidar arzusunu atar ve daha basit, daha saf ve daha etnik bir yaşam sürmek için Sonoma Vadisi’ndeki küçük bir hayvan çiftliğine taşınır. “Uzakta başı boş dolaştıktan sonra sadece tekrar eve dönmüş olan iki kişi gibiydiler”.³⁹ Bir zamanlar hem vahşi hem de şehirlerde bir fatih olan Elam, doğaya ve kadınlara saygı duymak için gelişir ve böylece yeniden doğar. Elam’ın manevi yenilenmesi ile insanın açgözlü arzusu ve çevresi arasındaki çatışma ortadan kalkar. İnsan ve doğa arasındaki ikili karşıt ilişkinin yerini bir tür uyumlu ve karşılıklı ilişki alır. Onların vadideki yaşamları, romanın son üçte birini oluşturur ve bu son bölümde London, doğa ile açgözlülüğünden yoksun insan arasındaki karşılıklı ilişkinin ayrıntılarına girer.

Doğaya karşı tutumunun değişmesi ve Dede’den aldığı rehberlik nedeniyle Elam, artık “araçlarda basitlik, amaçlarda zenginlik”⁴⁰ olan ekolojik bir yaşam tarzını geliştirmeye başlar. Elam, artık ailesini bir çiftçi olarak geçindirir. Onlar paraya ihtiyaç duyduklarında, Elam, bir işçi, at terbiyecisi ve bunun gibi işlerde çalışır. Maddi şeylere önem vermez ve sağlıklı ve doğal yaşamdan memnun olur. Açgözlü arzusunu aşan ve vadideki maddi isteklerini sadeleştiren Elam, manevi yaşamını genişletir. Şehirdekinden bütünüyle farklı şiirsel bir hayat yaşar, şiir öğrenmeye başlar ve ayrıca keman çalmaya çalışır. Doğa ve basit yaşam tarzı, sonunda Elam’ı ruhsal ve fiziksel olarak sağlığa kavuşturur.

Elam’ın gönüllü basit yaşam tarzı maddi mülklerin gerçek mutluluğu sağlayacağı baskın dünya görüşüne meydan okur. Durning’in incelemesine göre, servet, belirli bir seviyenin ötesinde, illaki insan mutluluğunun artmasına neden olmaz. Dünyanın taşıma kapasitesinin düştüğü ele alındığında, düşük malzeme standart yaşamını sürdürmek, dünya üzerindeki etkinin azaltılmasına yardımcı olan ekolojik bir yaşam tarzıdır. “Daha fazlasının her zaman daha iyi olmadığını görmedikçe, bizim ekolojik çöküşü önleme çabalarımız iştahımız tarafından ezilecektir”.⁴¹

Elam'ın ekolojik bilinci, özgür doğada keyifli deneyimler yaşamaya başladığı oranda daha da gelişir. Dede'yle birlikte vadinin ekosistemine müdahale etmekten kaçınır. Örneğin,

Sadece geçerken, zaman zaman durdular ve doğaya bir el uzattılar. Bu çiçekler ve çalılar kendileri büyüdü ve varlığı doğal çevreyi ihlal etmedi. Erkek ve kadın, kendi hakkı olmayan bir çiçeği ya da çalıyı tanıtmak için hiçbir çaba sarf etmedi. Ne de onları düşmanlarından korudular.⁴²

Elam ve Dede, zararlı olabilecek türlerin tanıtımından kaçınarak ekosistemin dengesinin korunmasına izin verecek kadar bilgedirler. Canlı şeyler ve fiziksel çevreleri arasındaki ilişki, her şeyin yaşamak için en iyi yerini bulduğu ve ilişkinin istikrarlı hale geldiği bir evrimin ürünüdürler. Ekosistemin her üyesi, doğal seleksiyon yoluyla evrimleşen içsel ilişkilere göre diğerleriyle etkileşime girer, bu nedenle insanın karışmasına ayrıca bir ihtiyaç yoktur. Yeni türlerin körü körüne tanıtılmaması Elam ve Dede'nin ekolojik bilgeliğini yansıtır.

Elam ve Dede'nin, bitkileri düşmanlarından korumaması belki tuhaf görünebilir, ancak onların eylemleri hem Darwinci evrim hem de derin ekoloji prensipleriyle uyumludur. Ekosistemler kendilerini korumak için gelişir ve kendi kendilerini düzenlerler, bu yüzden insan müdahalesinden kaçınılması gerekir. Temel ekolojik prensip, her şeyin diğer her şeyle bağlantılı olmasıdır, dolayısıyla insanoğlu sözde doğal düşmanı öldürürse eğer hiç kimse ne olabileceğini tahmin edemez. Bu yüzden Elam ve Dede, av ve onların avcılarına müdahale etmemekle doğru şeyi yaparlar. Yani, müdahale olmaksızın, aslında doğanın evrimsel süreçlerini korumuş olurlar.

Elam'ın artık ekolojik bilinci olan bir adam olduğu açıktır; onun ekolojik bilinci, aşırı otlatmaktan daha az para kazanmayı tercih ettiği gerçeğiyle vurgulanır ve tasdik edilir.

Günüşiği mera için ona (Elam) ayda bir buçuk dolar kazandırabilecek tam bir düzine at alabilirdi. Ancak böylesine yakın otlakların üreteceği yıkım nedeniyle bunu yapmayı reddetti.⁴³

Elam, aşırı otlatmanın mera ekosistemleri üzerinde büyük yıkıcı bir etki yaratacağını ve atları azaltmanın, toprak erozyonu ve çölleşme gibi aşırı otlatmanın neden olduğu ekolojik sorunları çözmede etkili bir yol olduğunu açıkça bilir. Bu yüzden Elam, sağlıklı ekosistemlere dikkat etmek dışında kendi çıkarlarını aşar.

Elam'ın ekolojik bilinci hikâyenin sonunda doruğa çıkar. London'ın romanları *Yanan Günüşiği* haricinde genellikle beklenmedik ve sembolik sonlara sahiptir. Romanın sonuna doğru London, insanlar ve insan olmayan varlıklar arasında uyumlu bir yaşam sahnesi sunar:

Öğleden sonraydı ve yeni yeşil bir dünyada parlak bir güneş parlıyordu. Sulama kanalları boyunca sebze bahçesinin suları akıyordu.⁴⁴

Nisan ayının başlangıcına doğru Dede, gelecek bebek için kıyafet hazırlar ve Elam, onun yanında okur. Güzel vadi sadece onlar için değil; çevrelerindeki diğer canlılarla da paylaşılır. Doğaya olan derin sevgisiyle London, yeni doğmuş tay, bıldırcın, güvercinler, kumru, tavuklar ve benzeri gibi insan olmayan varlıkları canlı bir şekilde betimler.

Burada, London, bize adaletsizliğin ve eşitsizliğin olmadığı, canlıların her biçiminin özgürce ve mutlu bir şekilde geliştiği bir dünya sunar. Söylemeye gerek yok, bu canlıların çoğalması için uygun topraktır. Sadece böylesi bir durumda biyolojik çeşitlilik beklenebilir. Yine de ahenkli manzara, vadideki altının keşfi ile neredeyse yok edilmiştir. Olay, Elam'ın okumayı bıraktıktan ve yerin altındaki gömülü, sızan boruyu kazmak için ayrıldıktan kısa bir süre sonra gerçekleşir. Boruyu kazma sürecinde, Elam, altın yüklü bir damar keşfeder ve altın her zamankinden daha pahalıdır. Altın için hemen güçlü arzuya kapılır. Sarı cazibeye bakarken gözlerinde bir ateş parıldar. "Kokteyllerin hiçbir çeyreği yanaklarına böylesine bir alev ya da gözlerinde böylesine bir ateş yakmamıştı".⁴⁵ O, deli bir adam gibi yeri kazıyor ve hemen dağa mayın düzenliyor. Tüm maden onun hayalinde büyür: Tüneller, miller, galeriler ve yükleme tesisleri. Potansiyel serveti hayal eden Elam, coşkuyla titrer.

London, ender bir biçimde "Altın Damarı" haricinde madencilik sürecini ayrıntılı bir biçimde tarif eder. Bununla birlikte insan şehvetinin çevreyi nasıl yok edeceğini göstermek için London, burada tekrar Elam'ın madencilik vizyonunu ayrıntısıyla anlatır. Madenciligi

betimleme biçimleri, önceki uyumlu sahneye keskin bir tezatlık oluşturur. Açık bir biçimde, London, okuyucuya altın arzusu ile tüm ekosistemin bütünlüğü arasında bir neden-sonuç ilişkisi olduğunu hatırlatmayı amaçlar. Neyse ki, “korkunç kriz”⁴⁶, Elam, Dede’nin saatlerce önce yaşadığı doğa ile uyumlu olan sahneyi hatırlatan sesini duyduğunda geçer. Yeni doğan tay, güneş ışığında yıkanır ve Mason, bebeğin gelmesi için mutlu bir şekilde dikiş diker. O madencilik planının getireceği felaketin farkına varır. Eğer habitatı cehaletten veya hırstan dolayı yok ederse, kendi varlıklarının yanı sıra diğer varlıkların mutluluğunu da yok etmiş olur. Bu nedenle, vahşi arzusunun ekosistemi bozmasına izin veremeyeceğine hemen karar verir.

Bu farkındalıkla on iki yıl boyunca kuzeyde altın için altın madenini arayan Elam, keşfettiği altını gömmeye karar verir. Elam, hemen ıkına sıkına bir deli gibi tekrar çalışır, fakat bu sefer amaç farklıdır. Duvarların damarlarında hiçbir iz kalmayınca dek ortaya çıkardığı her şeyi örter. Eve dönerken, kokulu dağ havasını solur ve vadiye bakarken Elam, her şeyin değişmeden kaldığı zaman rahatladığını hisseder. Artık Elam için “Ben” vadideki her şeyi, temiz havayı, saf suyu, gerçekten de tüm ekosistemi içerir. Benlik ve doğanın geri kalanı arasında keskin bir çizgi yoktur. Sonunda, Elam, altın damarın olduğu her yere “çimen kadar kalın”⁴⁷ bir okalıptüs dikmeye karar verir, “böylece aç bir tavşan bile onların aralarında sıkışamaz ve köklerini aldıklarında, yaratılıştaki hiçbir şey bu çamuru bir daha hareket ettirmeyecekti”.⁴⁸ Şimdiye dek, Elam, dar benliğini hiçbir zaman tam olarak aşmamış ya da gerçek ekolojik benliğini fark etmemişti. Ancak şimdi, kuzeyde bir fatih ve daha sonra şehirlerde bir iş kralı oluşundaki dönüşümünü tamamlıyor; sonunda vadide gönüllü bir çevre koruyucusu oluyor ve böylece daha yüksek olan ekolojik benliğini gerçekleştiriyor. Onun etik kaygısı çevreye yayılır ve bu yüzden kendisiyle etrafındaki dünya arasında uyumu artırır. Bundan böyle doğal alanda salt bir rakip değil, artık kendi sevincini artıracak ve hayatına yeni bir anlam katacak yeni bir ekolojik benliği araştırır. Hikâye daha sonra Dede ve Elam’ın keyifli kahaahaları ile sona erer.

“Altın Damarı”nda, ana karakter Bill, vadiden o kadar çok altınla ayrılır ki atı bile yükü kaldıramaz ve geriye kalan şey, yıkıma uğrayan tepe ve kutsal vadidir. *Yanan Günışığı*’nda altın gömülür ve dağ bozulmadan kalır. Elam’ın düşüncesindeki değişim farklı sonuçları hesaba katmaktadır. İlk, doğaya saygı duymak için büyür ve doğa ile özdeşleşir. İkincisi, kadınlara saygı duymayı öğrenir ve onların rehberliğini kabul eder. Böylece, yeni doğa sevgisi ile Dede’den aldığı rehberlikle birlikte Elam, ekolojik benliğini gerçekleştirmek için dar ve izole edilmiş benliğinin ötesinde gelişir. Tek kelimeyle bu romanda London, “Altın Damarı”nda ileri sürdüğü ekolojik sorunun çözümünü -insan şehvetiyle çevre arasındaki çatışmayı- tam anlamıyla gerçekleştirir.

London’ın ekolojik düşüncesi, barışçıl, toplumsal adaletsizlikten uzak, kirlilikten yoksun ve ekolojik olarak sürdürülebilir gelecekteki bir toplumun hayalini kurduğu *Ay Vadisi*’nde gelişmeye devam eder. Burada, bir karakterin ekolojik benlik arayışını keşfetme çabalarının ötesine geçen London, şimdi ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplum için ana karakterlerini araştırır.

Ay Vadisi’nde ekolojik olarak sürdürülebilir toplum arayışı

Ay Vadisi, son derece otobiyografiktir. Başlık, London’ın büyük bir çiftliğe sahip olduğu Kaliforniya, Sonoma County’ye atıfta bulunur. 1905’ten 1916’da ölümüne dek çevre dostu çiftçiliği yazdı ve uyguladı.

Romanını yüzyılın başında Kaliforniya’da grev basan Oakland kentinde konumlandırılan Jack London, Oakland’daki yaşamlarından hayal kırıklığına uğrayan ve toprakta daha basit bir yaşam arayan iki genç sevgili olan Billy (bir takım arkadaşı) ve Saxon’u (çamaşırhanede ütücü) yarattı. Kitap 1’de London, sanayi kenti Oakland’da Billy ve Saxon’un yaşamını anlatır. Kitap 2’de Oakland’dan ayrıldıktan sonra karaya yakın yaşayabilecekleri bir yer aramak için onların hayatını yolda anlatır. Kitap 3’te London, onların ay vadisindeki yaşamlarını küçük ölçekli

çiftçiler olarak tanımlar. Bu çiftin deneyimi sayesinde London, sürdürülebilir tarıma dayalı yeni, ekolojik bir toplumu savunur.

Çeşitli faktörler London'ı sürdürülebilir bir toplum temasına yönlendirmiştir. İlkın, London, Kaliforniya'daki arazilerin çoğunun, ev sahipleri tarafından zayıf tarım uygulamaları nedeniyle tükendiğini fark etmişti ve Amerikan tarımını canlandırma sorumluluğunu hissetmişti. İkincisi, London'ın yaşadığı Oakland'daki nüfus patlaması ve diğer şehirler London'da endişe uyandırmıştı. London, bir zamanlar patlayan nüfus için endişesini dile getirmişti: "10 yıl içinde ABD'de beslenecek ağızlar 16 milyon arttı".⁴⁹ Tükenmiş tarım arazileri ile nüfus patlaması problemlerinin birbiriyle bağlantılı olduğunu fark ederek, "sevgililerini (Billy ve Saxon), dünyanın nüfus patlamasının nasıl besleneceğine dair acil bir konu da dahil olmak üzere, daha büyük biyolojik gerçeklik içinde sunması gerektiğini biliyordu".⁵⁰ Üçüncüsü, London, yoksulluk ve kirlilik gibi pek çok soruna yol açan modern sanayicilikten hayal kırıklığına uğradı ve alternatif olarak yeni bir ekonomi kurmanın acil olduğunu anladı.

Romanlarında kurgusal dünyanın yanı sıra London, "çiftçilikle ilgili en son bilgileri"⁵¹ kullanarak gerçek bir model çiftlik kurdu. En son tarımsal bültenleri okudu ve Davis'teki Kaliforniya Üniversitesi'nden bilim insanlarına ve Santa Rosa'daki Luther Burbank'a danıştı. London, yavaş yavaş sürdürülebilir tarım vizyonunu geliştirdi ve sürdürülebilir enerjiyi teşvik ederek Amerikan ekonomisini kurtarma umuduyla hayatının son on yılında yaratıcı enerjilerinin çoğunu ve tüm parasını buna adadı. Kendi sözleriyle,

(...) şimdiki çağın büyük ekonomik sorunlarının çözümünü... Toprağa geri dönüştürüyorum. Çiftçiliğe giriyorum çünkü felsefem ve araştırmam bana toprağa dönüşün ekonominin temeli olduğunu anlamayı öğretti... Çiftliğimi dünyanın bakış açısından görüyorum ve dünyayı çiftliğimin bakış açısından görüyorum.⁵²

London, çiftliğini sanayileşmeye alternatif olarak kendi kendine yeten bir topluluğa dönüştürmek için en iyisini yapmaya çalışıyordu. Jack London'ın biyografisi Irving Stone'a göre:

Seçkin kırsal bir topluluk kuracaktı... sadece sahip olanlar kullanacaktı... toprak sevgisi. Bu adamların her biri için bir kulübe inşa edecekti; malların maliyet için satılacağı genel bir mağaza olacaktı ve işçilerin çocukları için küçük bir okul. Model topluluğa dâhil edeceği aile sayısı, yalnızca toprağın destekleyebileceği sayıya bağlı olacaktı... Bir çeyrek milyon dolarlık yatırım getirisi, kâr istemiyordu; yalnızca masrafi karşılamak istiyordu, sadece toprağa duydukları ortak sevgiyle bağlı, gerçek bir işçi topluluğunu korumak istiyordu.⁵³

Güzellik Çiftliği'ni ekolojik açıdan dengeli ve uyumlu bir topluluğa dönüştürme fikrine o kadar kafayı takmıştı ki ölümünden bir gün önce kız kardeşi ile konuştuğu şey gelecek vaat eden topluluk hakkındaki planıydı. Dahası, yukarıdaki alıntıdan London'ın ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplum hayalinin kendi kişisel ihtiyaçlarının ötesinde olduğu hissedilebilmektedir. Bu husus, sürdürülebilir tarım uygulaması yoluyla doğrulanmaktadır. Sürdürülebilir uygulamalar, genellikle daha kısa sürede daha fazla maliyeti fakat daha az faydaları gerektirdiği görünür. Ancak, London, arazisini iyileştirmek için kısa vadeli kâr elde etme şansını bile bir kenara bırakmıştı. Jack London'ın biyografisti Alex Kershaw'a göre, London, ürün ekti ancak hasat etmedi.

Alanlarının bir kısmını zaten humus içeriğini artırmak ve fazladan çiftlik toprağını zenginleştirmek için üç yıl boyunca süreceği Kanada bezelyesini, çavdarı ve diğer ürünleri ekmişti.⁵⁴

London'ın çevre dostu ve sürdürülebilir tarım uygulaması, ekolojik bilgelik içeriyordu ve zamanının on yıllarının ilerisindeydi. Onun fikirleri o kadar çağdaştı ki, Kaliforniyalı çiftçi arkadaşlarının kavrayışını aşmıştı. Çiftçiler bile bir aptal olarak London ile alay ettiler. Irving Stone şöyle yazar: "Yörenin çiftçileri, bir model çiftlik inşa ettiği için... idaresi altındaki üç mahsulü sabanla sürdürdüğü için kahkahalar atarak onunla alay ettiler".⁵⁵ Yine de London, hayalinden asla vazgeçmedi;

Kendisinin bir öncü, bir çıkarıcı, yeni ve daha iyi bir uygarlığın yaratıcısı olduğunu düşündü (...). İnsanın ilerlemesine inanarak, hayatını insanlığa akıllı bir uygarlık getirmeye adanmıştı.⁵⁶

London'un sürdürülebilir tarım uygulamaları arasında yeşil gübrelerin kullanımı, azot toplayan örtü bitkilerinin ekimi, ürünlerin döndürülmesi ve araziye erozyondan korumak için uygun toprak işlemeyi ve drenajı sağlamak için bir programı vardı. O, ayrıca erozyonu azaltmak için yamaçları teraslardı ve pazarda ortaya çıkan yeni kimyasal gübreler yerine gübre olarak çiftlik hayvanlarından sağlanan gübreyi kullandı. Arsa temelli tarımsal sürdürülebilirliği açgözlülük temelli endüstriyel ekonomisiyle değiştiren London, sürdürülebilir tarım teknikleri uygulamasını romadaki kahramanların hikâyesinin içine dokur. Oakland kentinden ayrıldıktan sonra, Billy ve Saxon çiftçilik yapmaya karar verirler, bu yüzden yolda dolaşırken çiftçiliği gözlemler, araştırır ve nasıl çiftçilik yapılacağını öğrenirler.

Kitap 3, Bölüm 1'de, Billy ve Saxon, Portekiz bitkilerinin ekilme tarzının çiftçiliğiyle büyülenerek gözlemler ve araştırırlar. Portekizliler,

(...) ağaç sıraları arasında kuş üzümü, frenk üzümü sıraları arasında fasulye, ağaçların her iki yanında bir sıra fasulye, ağaç sıralarının uçları boyunca fasulye sıralarını dikmişlerdi.⁵⁷

Bu verimli ya da yoğun tarım metotları, daha iyi ara ürün ekimi ve dar alan tarımı olarak bilinmektedir. Kitap 3, Bölüm 11'de Billy ve Saxon, Çinli uygulamaları öğrenirler. Gunston isimli bir adam onlara Çinlilerin çiftçilikte başarılı olduğunu söyler. Örneğin, aynı toprakta bir defada iki ürün yetiştiren Bay John Chinaman'ı örnek olarak belirtir... kırmızı turp ve havuç, iki ürün, bir seferde ekilir".⁵⁸ Çin uygulamasının stratejisine çoklu ekim denilir. Kitap 3, Bölüm 18'de "çiftçilik üzerine yüzlerce cilt ve tüm Tarımsal Bültenleri"⁵⁹ okuyan Edmund isimli karakter, mono-kültürün aksine mahsul rotasyonunu önermektedir: "Bu vadide geri kalan eski moda çiftçiler gibi yılda bir mahsulden memnun değiller".⁶⁰ London, ayrıca, Kitap 3, Bölüm 11'de Gunston karakterinin ağzından mono-kültür uygulamasını eleştirir. "Beyaz adam, nasıl tarım yapacağını bilmiyor. Modern beyaz çiftçi bile bir mahsulü dâhil eder".⁶¹ Tarımda, mahsul rotasyonu, çoklu ekim, ekinlerin birbirine eklenmesi ve dar ekim, genellikle sürdürülebilir tarım ve organik tarımla ilişkili yöntemlerdir.

Sürdürülemez tarımın egemen olduğu zamanda London'un çevre dostu, sürdürülebilir tarımsal uygulamaları zamanının ötesindeydi. Fakat, zamanının ötesinde olan yalnızca London'un tarımsal uygulamaları değil, aynı zamanda ekolojik bilinciydi de. London, "ilerlemenin, insanlığın toprakla ilişkisini yeniden düşünmesinde yattığına" inanıyordu.⁶² Artık, dar görüşlü Kaliforniyalı çiftçilerin topraklarını tükettiği korkutucu gerçeği ile karşı karşıya kalan London, insanın açgözlülüğü sınırsız olduğu sürece ülkeyi kurtarmak için umut olmayacağını düşünmekteydi. Ülkesi hakkındaki kaygıları göz önünde bulundurarak, London, insanların toprağa bakış açısı biçiminde bir değişiklik çağrısında bulundu; insanlar sadece toprağı sevmeyi öğrenmekle kalmamalı, aynı zamanda onunla ilgilenme sorumluluğunu da kabul etmeleri gerekirdi. Başka bir deyişle, ihtiyaç duyulan şey, toprak için ekolojik bir bilincin geliştirilmesidir. London, önceki iki çalışmada insanın para hırslının zaten ekosisteme ciddi hasar verdiğini fark etmişti ve ekolojik açıdan zararlı insan açgözlülüğünün eleştirisini yapmıştı. Burada, insanları ve onları destekleyen araziler arasındaki ilişkiyi yeniden düşünerek ve insanın açgözlülüğünü ekolojik sorunların daha derin bir nedeni olarak tanımlarken; London, insanın açgözlülüğüne ve cehaletine daha şiddetli bir biçimde saldırmaya devam eder.

Billy ve Saxon'un insan ve toprak arasındaki ilişkiye dair Bayan Mortimer'den aldıkları ilk ders, toprağın insanları sahip oldukları şeyle cömertçe desteklemesine rağmen kapasitesinin sınırlı olduğudur. İnsanlar toprağı sonsuz bir kaynak olarak görmemeli, onu ikmal etmeksizin her zaman ondan almamalıdır. Onlara şöyle der: "Unutmayın, toprak cömerttir. Ancak cömertçe davranılmalı ve bu, eski tarz Amerikan çiftçisinin kafasına giremeyeceği bir şeydir".⁶³ Bayan Mortimer, London'un sözcüsüdür. London bir keresinde şöyle demişti: "Çiftlikten hiçbir şey almama politikasını benimsedim... Çiftlik sahibi... toprağını koruyan ve inşa ederken başarısından emin olan kimsedir".⁶⁴

Billy ve Saxon, ilerledikçe bir grup sanatçıyla tanışır. Şair Mark Hall, beyaz insanların açgözlülüğünü eleştirir. Onların açgözlü insanlar gibi, “bizon” ve “gezgin güvercinlerini”⁶⁵ yok ettikleri gibi her şeyi, “Hintlileri, toprağı, ormanları da yok ettikleri için onları sert bir biçimde kınamaktadır.”⁶⁶ Hall da onlara beyaz insanların açgözlülüğünün sadece doğayı yok etmekle kalmayıp, aynı zamanda doğal kaynakları da demokrasiyi de tükettiklerini belirtir. O, “Başladıkları demokrasiyi mükemmelleştirmelerini engelleyecek bir tek şey vardı ve bu şey, açgözlülüktü”⁶⁷ der.

Karşılaştıkları bir diğer önemli kişi de Japon-Rus Savaşı’nda savaş muhabiri olan Jack Hastings’dir. London, bu karakteri kendine dayandırmıştır. London gibi Hastings de çiftliğini o kadar çok sever ki toprağı korumak için elinden gelenin en iyisini yapar. İnsanların dar görüşlü hırslarına ciddi bir biçimde saldırır ve onların sorumsuz ve sürdürülemez uygulamaları üzerine keskin ve iğneleyici sözler eder. Hastings, “Bu, toprağın kutsallığına açık bir tecavüzdür... Çok kötü bir çağda yaşıyoruz. Bu toprağın derisinin yüzülmesi günümüzdeki ABD’nin ulusal suçudur”.⁶⁸

Billy ve Saxon daha kuzeye giderken, suyun, her şeyin kaynağı olduğunu fark eden ve suyu kendi hayatı olarak seven bir çiftçiyle tanışır. Onlara, çiftçilerin dar görüşlü açgözlülüğü nedeniyle, verimli toprağın fakirleştiğini ve toprağın “neredeyse çöl”⁶⁹ haline gelecek düzeyde tükendiğini söyler. Yaşlı çiftçileri ve genç nesilleri çölleşmeden dolayı eleştirir.

Ve yaşlılar ve gençler bir şeyde birleştiler: Toprağı fakirleştirmede. Onların tırmıklamalarından yıllar geçtikçe beklenmedik kazanç elde ettiler. Geriye hiçbir şey koymadılar. Geriye sadece saban ve tükenmiş topraklar kalmıştı. Nedeni, tükenmiş ve neredeyse çöl kalmış büyük kısımların olmasıydı.⁷⁰

Yukarıdaki tüm alıntılardan çıkarılan şey, London’ın zamanındaki ekolojik dar görüşlülüğün evrensel bir duygu olduğudur. Bayan Mortimer ve Mark Hall gibi karakterlerle London, arazinin kötüye kullanımı ve çevresel hasar konusunda duygusal öfkesini dile getirir ve değerlerin toprağı doğru kaymasını talep eder. London, “Altın Damarı”ndaki Bill gibi bireyleri ya da *Yanan Günışığı*’ndaki altın avcıları gibi insan gruplarını eleştirmez: Burada kritik saldırısının hedefi, evrensel dar görüşlü insan açgözlülüğünün ezici gücüdür; açgözlülüğün kurbanı bir tepe ya da bölge değil; bütün ülkedir.

London’ın ekolojik bilinci, ekolojik sorunun çözümünü daha fazla incelemeye teşvik etmektedir. *Yanan Günışığı*’nda London, yaban bir yolculuğu ve Elam’ın dünya görüşünü değiştirmesi için bir kadın ayarlar. *Ay Vadisi*’nde London, Billy ve Saxon’un toprakla yakın temasa geçmesi ve toprağın nasıl tedavi edileceğini öğrenmesi için yolda seyahatler düzenler. London, bir kez daha, kadının, problemin çözümünde önde gelen güç olmasını ayarlar.

Billy’ye başından sonuna kadar kendileri için adaletli bir ekonomi bulmak için rehberlik eden Saxon’dur. İlk, “şehrin kırsalına” çıkmaya karar veren kişi Saxon’dur. London, onun çocuğunun ölü doğuşu ve onun kocasının kamyon şoförlüğü grevi sırasında hapse atılması üzerine meditasyon yaptıktan sonra şöyle yazar:

Ardında duran Oakland’ın silüetinde beynini kemirip San Fransisco’nun silüetinde kalan körfeze bakarak oturdu. Yine de güneş güzeldi; burun deliklerindeki keskin tuzlu hava gibi rüzgâr güzeldi; bulutlarla benekli mavi gökyüzü güzeldi. Tüm doğal dünya haklı, mantıklı ve yardımseverdi. Yanlış, deli ve korkunç olan insan dünyasıydı.⁷¹

London, endüstriyel toplumun, yirminci yüzyılın başlarında ana sanayi gücü haline gelmiş olan Amerika’yı kirlettiğini fark etmişti. Dahası, daha fazla kâr arzusuyla Amerikan kapitalistlerinin işlerini çevre fiyatından büyütme devam edeceğini fark etmişti. Toplum maddi olarak zenginleşmişti, fakat çevresel olarak bozulmuştu. London, yalnızca insanın, arazinin sömürsünden kaynaklanan çevresel bozulmaya karşı duyarlı olmakla kalmaz, aynı zamanda kâr odaklı sanayiciliğin yol açtığı çevresel bozulmaya karşı da çok hassastır. Romanda London, endüstriyel kirliliğe birçok kez değinir. Önemli ölçüde, onu ilk gören Saxon’dur: “Gözleri ona sadece San Francisco’nun üstüne bulaşmış lekeyi, Oakland’ın üstüne bulaşmış lekeyi gösterdi”⁷² İşleri daha da kötüleştirmek için, endüstriyel atıklar Saxon’un yiyecek

istiridye kazdığı bataklığı kirletir. “Oakland’a karşı bir başka iz daha... İnsan tuzağı olan Oakland, açlıktan ölemeyenleri zehirlemiştir”⁷³ Yoksulluk, sanayi kentinin başka bir ürünüdür. Saxon, bazı insanların çok fazla yiyeceğe sahip olduğu Oakland’a karşı isyan eder, ancak aynı dünyada birçok insanın yeterli yiyeceği yoktur; zehirli bataklıktan yiyecek kazması gerekiyor. Bu nedenle Saxon, kapitalizmin getirdiği yıkımlara bir çözüm olarak toprağa, kırsal yaşamın basit erdemlerine geri döner. “Onun aklı başına gelmişti. Şehir, o ve Billy için, aşk ve bebekler için değildi”.⁷⁴ Sonra Billy, onun kararını kabul eder ve toprağa yakın yaşayabilecekleri bir yer bulmak için kuzeydeki yolculuğa başlarlar.

Yine kadının ekolojik bilinci beslemedeki öncü rolünün altını çizen London, yolda tanıştıkları ve sürdürülebilir tarım ve toprağa karşı doğru tutum hakkında çok şey öğrendikleri insanlarla iletişimi başlatmak için Saxon’a izin verir. Bu husus, yoldaki seyahatlerinin en başındaki diyalogdan açıkça görülebilmektedir.

Saxon: “Konuşmalı ve öğrenmeliyiz. Tanıştığımız herkesle konuşacağız. Sorular sor. Herkese sor. Bunu öğrenmenin tek yolu bu”.

Billy: “Soru sorarken konuya pek dâhil olamıyorum” Saxon: “Öyleyse ben soracağım”.⁷⁵

Saxon, her zaman tarımla ilgili sorular konusunda zeki bir kadındır. Tarımsal bilgi edinme çabalarında öncü bir rol oynamaktadır. Saxon, “Hepsini nasıl idare ettiniz? Arazinin maliyeti ne kadar... Hangisi en iyi büyüdü, hangisi en iyi ödeme yaptı? Onları satmanın en iyi yolu nedir?”⁷⁶ gibi sorular sorar. Saxon ile karşılaştırıldığında Billy, tarım konusunda oldukça pasif bir kişidir. Saxon, bir çiftliğin nasıl yönetileceği konusunda tanıştıkları insanlarla iletişim kurarken genellikle sessiz kalır. *Ay Vadisi*’nde, yıllarca Billy’e hayallerinin cennetini, vadi ortamını korumasını hatırlatan Saxon’dur. Saxon, kirli şehir Oakland’da çocuk düşürmüştü, onun bu bilinçaltından dolayı çevrenin sağlığına duyarlı hale gelmişti. Billy’nin kili kazımak için küçük bir tepeye çıkma planını duyduktan sonra Saxon, getirdiği ekonomik faydalardan ziyade neden olduğu çevresel bozulmayı düşünür. Kendisini sınırlı ve gergin hisseden Saxon, “korku içinde ağladı”.⁷⁷ “Fakat kili atmakla tüm güzel kanyonu viran edeceksin”.⁷⁸ Tabii ki, Billy, “Hayır, yalnızca tepelik. Yol, diğer taraftan gelecek”⁷⁹ yanıtını verdiğinde Saxon, kendisini rahatlamış hisseder.

Sonuç itibarıyla Billy, Saxon’un ekolojik bilincinin rehberliğinde yetişir. Billy, Saxon’un şehri terk etmek ve yaşamak için toprağa geri dönme kararını kabul ettiği için yavaş yavaş olgunlaşır. İlk, toplumsal açıdan daha bilinçli olmayı öğrenir. Örneğin, Saxon’un teşviki ile yaşlı bir çiftçiden ona saban sürmesini öğretmesini ister ve “oldukça hızlı öğrenir”⁸⁰ İkinci olarak, arazide yaşama konusunda kendinden emin olur. Saxon’un şehirden çiftliğe gitme kararını kabul ettiğinde nereye gitmeleri gerektiği konusunda hiçbir fikri yoktur ve sadece toprağa bağlı olarak hayatta kalabileceklerinden emin değildir. Yine de atları yetiştirmek için bir çiftliği işletmekle ilgilenir ve arazide yaşama yeteneğinden emin olur. Saxon’a itiraf eder: “San Fransisco’dan çıktığımızda aşırı temkinliydim... Evet, ülkede bir adam iş bulabilir”.⁸¹

Dahası Billy, toprağa nasıl doğru davranılacağını öğrenir. Örneğin Billy, Chavon karakterine ve toprakla ilgili dar görüşlü insanlara karşı güçlü tiksinti duyar. Chavon, diğer insanların arazilerini kullanır ve aşırı sayıda hayvanı menzile koyarak kârı en üst düzeye çıkarmaya çalışır. Billy şuna dikkat çeker: “Chavon, aşırı otlattı”⁸² ve sonra Billy, şunları eleştirir: “Chavon, sekiz yıl boyunca çalıştı, bir kez bile asla dinlenmedi, saman olduğu anda, sığırların anız içine girmesi dışında aldığı şeyin dışında yerine hiçbir şey koymadı”.⁸³ Bu eleştiri, Billy’nin şehirde yaşarken var olmayan ekolojik bilinci geliştirdiğini yansıtmaktadır. Billy, sürdürülemez tarım uygulamalarının toprağın taşıma kapasitesini tüketerek çevresel hasara yol açacağını ve ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplumun uzun vadeli bir sorumluluk ve bakım duygusu gerektirdiğinin farkındadır. Billy’nin araziye karşı tutumu ticari sömürüye üstün gelmektedir. Tek kelimeyle, Saxon’un rehberliği olmadan Billy için büyüme olmazdı.

Yolda kazanılan eğitim ile donanmış olan Billy ve Saxon, muhteşem doğal manzarası tepelerin, tarlaların ve akarsuların eşsiz bir kombinasyonu olan meşe, kocayemişin muhteşem bir karışımı olan Ay vadisinde, Kaliforniya kestane ağacının, Douglas köknarının ve sekoya ağaçlarının olduğu başarılı küçük ölçekli bir çiftlik inşa ederler. London'ın vadiyi betimlemesi, her biri şehir ortamıyla keskin bir tezatlık oluşturan ekolojik çeşitliliği ve muhteşem doğal güzelliği ile okuyucuları etkiler. Saxon, orada yoksulluk, kirlilik, çocuğunu düşürmek ve yabancılaşmak gibi büyük endüstriyel kargaşalardan kaynaklanan talihsizliklerden muzdaripti. Hikâyenin sonunda, London okuyucularına Saxon'un ekolojik rüyasının gerçekleşmesini somutlaştıran etkileyici bir son sahne sunar. Saxon, hamiledir ve o ve kocası Billy, kendi doğal gerçekliklerinin gözleri önünde yansıdığını görür: Yeni doğmuş bir geyik yavrusu ve annesi. Bu son, London'ın, insanların ve insan olmayan varlıkların uyumlu bir şekilde yaşadığı, ekolojik olarak dengeli bir toplum vizyonunu aktarır. Yalnızca böyle bir toplumda canlılar çoğalabilir ve özgürce gelişebilirler.

Yukarıdaki tartışılan şeylerden, "Altın Damarı"nda başlamış olan ekolojik düşüncesinin gelişmesinde, London'ın, ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplum gerçekleştirmek için erkeklerden ziyade kadınlara daha fazla bağlı hale geldiğini görebiliriz. *Ay Vadisi* hakkındaki planları için yazan London, şunları belirtir: "Kadın, bir bakış açısı elde eder. O, yol gösterici güçtür".⁸⁴ Bu yüzden Saxon, romanın gerçek ana karakteridir. Tıpkı *Yanan Günışığı*'nda Dede gibi, Saxon da doğayı seven ve zenginlik için açgözlülük arzusu olmayan akıllı bir kadındır. Bu, kadın karakterlerinin, erkekleri, onların ekolojik benliklerini ya da ekolojik toplumlarını gerçekleştirmelerine yönlendirmedeki gücünün temelini oluşturmaktadır.

London'ın bu romanlardaki kadın karakterlerini olumlu şekilde resmetmesinin, Darwin'in cinsel seleksiyon teorisinin, kadının seçme gücünün evrimdeki en önemli güçlerden biri olduğu anlayışından kaynaklandığına dikkat çekilmelidir. Bu teoriye göre kadınlar, sadece fiziksel olarak güçlü değil, aynı zamanda ahlaki olarak da üstün olan erkekleri seçme eğilimindedirler. London, "*İnsanın Türeyişi*"ne göre bu temel yasanın, en yüksek evrimsel gelişime" yol açacağından emindi.⁸⁵ Ahlaki evrim hakkındaki bu tip görüşler, onları sosyal hayvanlar arasında çevreye daha uygun kılan "Ahlakın 'hayatta kalma değeri'nin olduğunu" yazan Thiele gibi günümüz ekolojistleri tarafından paylaşılmıştır.⁸⁶ London, erkeğin şiddet tutkusunun "yüksek uygarlık ve kültür için... mücadele" etme çabasında "her zaman en büyük engel" olduğunu keşfetmişti.⁸⁷ O, kadınların seçme gücünün nihayetinde daha manevi bir insanlığın evrimine yol açacağına inanmıştı.

Bu nedenle, *Yanan Günışığı*'nda London, Dede'yi, Elam'ı yalnızca ahlaki açıdan arındığında seçmek için ayarlar; yani para ve güç için açgözlü arzusunu attığında ve doğaya ve kadınlara karşı tutumunu değiştirdiğinde. Benzer şekilde, *Ay Vadisi*'nde Saxon, Billy'yi yalnızca fiziksel gücünden dolayı değil, aynı zamanda "hakkaniyet ve dürüstlük"⁸⁸ erdeminden ve daha uygar bir insana dönüşme potansiyelinden dolayı seçer. İki kadının seçmedeki gücü, toplumsal gelişmeyi daha yüksek bir seviyeye (ekolojik uygarlık) yükseltebilecek ekolojik fikirleri edinerek, onların hayatta kalmalarının da olası olması anlamında erkeklerin "daha güçlü" olmalarına yardımcı olur.

Sonuç

London'ın ekolojik düşüncesi üç eserde gelişir. London, insanın açgözlü arzusu ile "Altın Damarı"ndaki çevreye getirdiği yıkım arasındaki çatışmanın farkına varır ve onun eleştirisini içerir. Çatışma, London'ın insanın akılsız madenciliği yüzünden dolayı daha ciddi bir yıkımı temsil ettiği *Yanan Günışığı*'na kadar uzanır. *Yanan Günışığı*'nda London'ın eleştirisi daha açık bir şekilde ifade edilir. *Ay Vadisi*'nde dar görüşlü insan açgözlülüğünün yarattığı muazzam hasarın giderek daha da fazla farkına varmasıyla London'ın eleştirisi açık bir biçimde serttir. Dahası, "Altın Damarı" ve *Yanan Günışığı*'nda eleştirinin hedefi olan bireyler (Bill ve Elam Harnish), *Ay Vadisi*'nde ise London, tüm Amerikan toplumunu ya da onun "Muazzam Beyaz

Yol” olarak adlandırdığı şeyi eleştirir”.⁸⁹ İnsan açgözlülüğü ve ekolojik kriz çatışmasını çözmek için London, dünyayı düşünme biçimimizde bir değişikliğe başvurur ve doğaya ve kadınlara saygı duyulması gerektiğini ilan eder. “Altın Damarı”nda London’daki ekolojik bilinç yeni uyanır. *Yanan Günişiği*’nde London, doğaya ve kadınlara saygı gibi çatışmaya bir çözüm düşünmeye başlar. London, bu romandaki ekolojik düşüncesini, doğaya (Sonoma Vadisi) ve kadınlara (Dede Mason) saygı göstermeyi öğrenirken; Elam’ın ekolojik benliğini gerçekleştirmesinin nasıl sağlandığını ve bu rehberliğin, ekosistemin zarar görmesini nasıl önlediğini betimler. *Ay Vadisi*’nde London, insan ve toprak arasındaki ilişkiyi yeniden düşünmeye başlar ve ekolojik olarak sürdürülebilir bir toplumu tasavvur eder. London, kadınları (Saxon Brown) yüksek bir uygarlık gerçekleştirmede bu denli öncü bir güç olarak görür. London, bu romandaki ekolojik düşüncesini, Saxon ve Billy’nin yoldaki toprağa saygı duymayı öğrenirken ideal toplumu nasıl gerçekleştirdiklerini romanda baştan başa betimler. London’ın ekolojik bilincinin katkıda bulunmaya yardımcı olacak olan doğayla yakın temasın bir yol sunduğu unutulmamalıdır. Hem *Yanan Günişiği*’nde hem *Ay Vadisi*’nde ana karakterler doğal dünyaya giderler, saf doğayı bir bütün olarak yaşarlar, vahşi açık alanlarla etkileşime girerler ve daha sonra doğa ile uyumlu bir şekilde yaşarlar.

Özetle London, dar görüşlü insanın açgözlülüğünün ekolojik problemin daha da derin bir nedeni olduğunu ve problemin çözümünün, insanların doğaya egemen olduğu ve erkeklerin kadınlardan daha üstün olduğu eski değerleri değiştirme ihtiyacımızda yattığını ortaya koyar. İnsanlık, insanlığın, doğanın yalnızca bir parçasını oluşturduğu yeni değerleri ve kadınların dünyayı korumada önemli bir rolü olduğunu benimsemelidir. Kısacası, London’ın ekolojik düşüncesi, şu şekilde özetlenebilir: London, kâr odaklı insan açgözlülüğünü eleştirir ve ekolojik problemleri insan merkeziliğine bağlar. Ekolojik problemleri çözmek için, düşüncede insan-merkezci bir dünya görüşünden ve erkek-merkezci bir dünya görüşünden uzak bir yön değiştirme çağrısında bulunur.

Açıkçası bugün insan-merkezci dünya görüşünden ve erkek-merkezci dünya görüşünden uzaklaşmak gerekiyor. İlk, insan-merkezci dünya görüşü hâlâ geçerlidir. Günümüz dünyasında, düşüncesiz insanlar hâlâ kısa vadeli hedefler için doğayı sömürmekte ve birçok kültürde sürdürülemez tarımsal uygulamalar devam etmektedir. Başka bir deyişle, insanlar, her şeyin insan ihtiyaçları ve istekleri üzerine yoğunlaştığı bir çağda yaşamakta ve doğa, ekonomilerin büyümesi için bir kaynak olarak ele alınmaktadır. İkincisi, günümüz dünyasında erkek-merkezci bir dünya görüşü de baskındır. Kadınlar hâlâ erkeklerden daha aşağı olarak görülmektedir. Zekâları ve bilgelikleri göz ardı edilmekte ve güçlerini göstermek için eşit fırsatlara sahip olmamaktadırlar. London’ın ekolojik düşüncesi, yanlış yönlendirilmiş iki dünya görüşünün değişmesi üzerine kurulduğundan dolayı, onun ekolojik vizyonu, süregelen çevresel krizle damgasını vuran mevcut toplumda hâlâ düşündürücüdür. Bu nedenle, Jack London’ın ekolojik düşüncesinin gelişiminin keşfi gerçekçi bir öneme sahiptir.

Kaynakça

- Bender, B. (2004). *Evolution and “the sex problem”*: American narratives during the eclipse of Darwinism. Ohio: Kent State University Press.
- Bennett, M. (2003). From wide open spaces to metropolitan places: The urban challenge to ecocriticism. M. P. Branch & S. Slovic (Ed.), *The ISLE Reader: Ecocriticism*, (s. 296-317) içinde. Athens: University of Georgia Press.
- Devall, B. & Sessions, G. (1985). *Deep ecology*. Salt Lake City, Utah: G. M. Smith.
- Durning, Alan T. (1992). *How much is enough: The consumer society and the future of the earth*. New York: Norton.
- Kershaw, A. (1997). *Jack London: A life*. London: HarperCollins.
- Labor, E. (1994). *Jack London*. New York: Twayne Publishers.

- London, J. (1945). *"All gold canyon": In best short stories of Jack London*. Garden City, NY: Doubleday.
- London, J. (1913a). *Burning daylight*. New York: Macmillan.
- London, J. (1913b). *The valley of the moon*. New York: Macmillan.
- Naess, A. (1995). Self-realization-An ecological approach to being in the world. G. Sessions (Ed.), *Deep ecology for the 21st century* (s. 225-239) içinde. Boston: Shambhala Press.
- Naess, A. (2002). *Life's Philosophy: Reason & Feeling in a deeper world*. Athens: University of Georgia Press.
- Stone, I. (1938). *Sailor on horseback: The biography of Jack London*. London: Collins.
- Thiele, Leslie P. (1999). Evolutionary narratives and ecological ethics. *Political Theory*, 27(1), 6-38.
- Wieland, F. (1991). *The journey of the hero: Personal growth, deep ecology and the quest for the grail*. Dorset, UK: Prism Unity.

Notlar

- ¹ Naess, 2002, s. 107-108.
- ² Bennett, 2003, s. 297.
- ³ Labor, 1994, s. 95.
- ⁴ London, 1945, s. 250.
- ⁵ London, 1945, s. 253.
- ⁶ London, 1945, s. 252.
- ⁷ Age.
- ⁸ London, 1945, s. 256.
- ⁹ London, 1945, s. 257.
- ¹⁰ Age.
- ¹¹ Durning, 1992, s. 35.
- ¹² Wieland, 1991, s. 12.
- ¹³ London, 1945, s. 264.
- ¹⁴ Age.
- ¹⁵ Naess, 1995, s. 226.
- ¹⁶ London, 1913a, s. 117.
- ¹⁷ Age., s. 117.
- ¹⁸ Age., s. 117.
- ¹⁹ Age., s. 118.
- ²⁰ Age.
- ²¹ Age.
- ²² Age.
- ²³ Age., s. 61.
- ²⁴ Age., s. 107.
- ²⁵ Age., s. 112.
- ²⁶ Age., s. 121.
- ²⁷ Age., s. 155.
- ²⁸ Age., s. 182.
- ²⁹ Age., s. 183.
- ³⁰ Age., s. 186.
- ³¹ Age., s. 184.
- ³² Age., s. 193.
- ³³ Age.
- ³⁴ Age., s. 246.
- ³⁵ Age., s. 246-247.
- ³⁶ Age., s. 292-293.
- ³⁷ Kershaw, 1997, s. 6.
- ³⁸ London, 1913a, s. 247.

- ³⁹ Age., s. 340.
⁴⁰ Devall & Sessions, 1985, s. 68.
⁴¹ Durning, 1992, s. 24.
⁴² London, 1913a, s. 344.
⁴³ Age., s. 344.
⁴⁴ Age., s. 354.
⁴⁵ Age., s. 357.
⁴⁶ Age., s. 359.
⁴⁷ Age., s. 360.
⁴⁸ Age.
⁴⁹ Stone, 1938, s. 283.
⁵⁰ Bender, 2004, s. 73.
⁵¹ Stone, 1938, s. 281.
⁵² Labor, 1994, s. 99.
⁵³ Stone, 1938, s. 316-317.
⁵⁴ Kershaw, 1997, s. 227-228.
⁵⁵ Stone, 1938, s. 284.
⁵⁶ Stone, 1938, s. 289-290.
⁵⁷ London, 1913b, s. 311.
⁵⁸ Age., s. 424.
⁵⁹ Age., s. 495.
⁶⁰ Age., s. 493-494.
⁶¹ Age., s. 424.
⁶² Kershaw, 1997, s. 302.
⁶³ London 1913b, s. 338.
⁶⁴ Stone, 1938, s. 283.
⁶⁵ Age., s. 413.
⁶⁶ Age.
⁶⁷ Age., s. 413.
⁶⁸ Age., s. 434.
⁶⁹ Age., s. 460.
⁷⁰ Age.
⁷¹ Age., s. 254.
⁷² Age., s. 256.
⁷³ Age., s. 286.
⁷⁴ Age., s. 271.
⁷⁵ Age., s. 305.
⁷⁶ Age., s. 333.
⁷⁷ Age., s. 528.
⁷⁸ Age.
⁷⁹ Age.
⁸⁰ Age., s. 329.
⁸¹ Age., s. 363.
⁸² Age., s. 520.
⁸³ Age., s. 524.
⁸⁴ Labor, 1994, s. 390.
⁸⁵ Bender, 2004, s. 76.
⁸⁶ Thiele, 1999, s. 10.
⁸⁷ Bender, 2004, s. 76.
⁸⁸ London, 1913b, s. 417.
⁸⁹ Bender, 2004, s. 83.